

Från Motstånd till Framgång

—

Att motivera när ingen motivation finns

Martin Hugo

Vägledarkonferens, HLK - 22 maj 2019

*Från motstånd
till framgång*

– att motivera när ingen motivation finns

Martin Hugo

- Det här blir ju kanonbra (Lärare)
- Ja för faan (Elev)
- Du är snart klar med kursen (Lärare)
- Vad då för jävla kurs...det finns väl ingen kurs för sånt här (Elev)
- Jo då...kolla här... (Läraren visar kursplanen)
- Åh faan...det hade jag ingen aning om (Elev)
- Du är nästan klar med hela den här kursen i gjutning nu (Lärare)
- Det var som fan (Elev)

Skolidentitet & Omställningstid

Mina forskningsprojekt:

- 1) Liv och Lärande i Gymnasieskolan (Avhandling 2007)
- 2) Meningsfullt lärande i skolverksamheten på särskilda ungdomshem (2009-2013)
- 3) Följeforskningsprojekt om *IT-spåret* - En anpassad utbildning för unga vuxna med högfungerande autism (2014-2016)
- 4) Intervjustudie med ungdomar 15-20 år som är inskrivna på öppenvårdsmottagningar för missbruk och samtidigt går på gymnasiet. (2017-2019)
- 5) Hur fungerar folkhögskolan för deltagare med högfungerande autism - Unga vuxna med högfungerande autism berättar om sina erfarenheter av mötet med grundskolan, gymnasiet och folkhögskolan. (2017-2019)

Avgörande för att elever med mycket negativa skolerfarenheter utvecklar en mer positiv skolidentitet:

- 1) Tillitsfulla relationer
- 2) Ett innehåll som de upplever är på riktigt
- 3) En upplevelse av delaktighet
- 4) Omgivningens förståelse för **Omställningstid**
- 5) Förväntningar och attityder från ALLA vuxna – Att bli sedd och bekräftad som en lärande och bildbar människa

Motivation för skolarbete, handledning, vägledning och behandling skapas i tillitsfulla relationer med vuxna i olika yrkesroller som lyssnar och bryr sig

Vändpunktsprocesser sker ofta i tillitsfulla relationer med olika yrkesprofessionella, tex:

- **Lärare**
- **Socialedagog/Specialpedagog**
- **Behandlare/Behandlingsassistent**
- **Studie- och yrkesvägledare**

Det är personer i funktioner!

Allt hänger på vilken relation man har annars är de inte öppna för att vilja lära sig något. [...] Utan en relation så kommer du ingenstans med de här grabbarna. Det är inte ämnet som bär utan det är jag som person som bär...i samband med dem [...] att få det här personliga mötet och känna att det här är en intresserad vuxen person som tycker om mig som jag är. (Lärare – IM)

Han får en ju att känna sig till ro här. Han får en till å känna sig lugn. Och han får en till å känna sig välkommen [...] och det är tack vare att han är där å han är sig själv och han är så lugn som möjligt och liksom han får en själv till å känna ett lugn. Man får liksom när man är i närheten av han så får man lugn energi och då blir man själv lugn...och det är nog det största stödet han har gett mig. (Elev på IT-spåret)

Situationen för personer med högfungerande autism

Skola: Svårigheter att klara skolgång, brist på anpassningar, mobbning, utanförskap

Arbetsliv: Svårt att få och behålla arbete, högre arbetslöshet, värre drabbade av den alltmer avreglerade arbetsmarknaden

Det är farligt att betrakta en diagnos som ett statistiskt dokument!

- Det är en heterogen grupp
- *ALLA* människor kan lära sig
- Bristande förmågor är inte statistiska och oberoende av det sammanhang individen befinner sig i

Grundförutsättningarna för att kunna lyckas i utbildning är:

- Trygghet – Att inte bli utsatt för kränkningar och mobbning
- Att uppleva sig förstådd

När dessa två punkter fungerar blir sedan andra anpassningar också viktiga

Anpassningar som gör att det fungerar handlar ofta om:

- Förutsägbarhet
- Tydliga strukturer och mål i undervisningen
- Att få fokusera på en sak i taget
- Möjligheten att kunna välja bort interaktivitet
- Lärare som är uppmärksamma på fastglitschning

Förutsägbarhet:

På måndagar första timmen då förklarar de vad som händer under veckan och vad man ska tänka på...ibland så finns det aktiviteter efter skolan som de påpekar [...] Det är ganska skönt att veta vad som händer under veckan...ganska skönt att veta att det kommer hända. Om vi inte hade veckoplanering då hade man blivit ganska stressad. Det är ganska skönt att ha en veckoplanering istället för att bli chockerad varje gång... oj nu händer det någonting nytt idag...oj nu igen och nu en gång till. Då blir man stressad på grund av det [...] och varje lektion som vi har här så lägger de upp hur det kommer se ut under lektionen [...] det är väldigt bra tycker jag. Sen efter två timmar då kommer maten. Man får också reda på matlistan...vad det är för mat. Då vet man lite...ah men jag kan äta den här maten idag.
(Tobias)

Lärandets sociala dimensioner:

- Att fungera bättre socialt med andra
- Att utveckla sin empatiska förmåga
- Att våga försöka
- Att be om hjälp
- Att prata inför folk

Att våga försöka:

Det största problemet när man kom hit...man försökte inte själv...men jag har lärt mig en vettig grej när jag har vart här...och det är försök för helvete själv du kommer klara det. (Mange)

Varför fungerar folkhögskolan för medmänniskor med högfungerande autism:

- Individ går före ämne
- Alla känner sig trygga på folkhögskolan
- De upplever sig sedda, bekräftade och förstådda
- Tydliga strukturer och förutsägbarhet
- Möjlighet att arbeta i sin egen takt
- Bra socialpedagogiskt stöd som möjliggör undervisning
- Deltagarna har valt själva att studera
- Mindre undervisningsgrupper

Det är grundläggande att de får en tro på sig själva och att de kan lyckas med någonting. En mer positiv syn på livet. Många är ju dystra efter alla misslyckanden. De tror helt enkelt inte att det ska kunna gå bra för dem...det viktigaste är självkänsla...att jag duger. (Kerstin)

Ett salutogent perspektiv – Fokuserar på att utgå från och bygga vidare på individers resurser och det som fungerar snarare än att fokusera på det som saknas eller inte fungerar.

- **Samverkan**
- **Bilden av eleven/studenten – Att bli sedd som en lärande och bildbar medmänniska**
- **Utbildning/Lärande - Vård/Behandling**
- **Omgivningens förväntningar**

Individuella studieplaner/Nyanlända:

- *Att koppla ihop studieplanerna med verkligheten – Matcha kompetenser med behov av arbetskraft*
- *Att även kartlägga yrkeskunskaper och estetiska förmågor*
- *Rimliga mål!*

- **Eleverna upplever sig inte delaktiga eller är inte alls involverade i sina individuella studieplaner**
- **Samverkan mellan IM och de nationella programmen är ofta bristfällig. Detta hindrar elever som har förutsättningar att läsa gymnasiekurser. På vissa skolor finns tom ett direkt motstånd från lärare på de nationella programmen**

Bunar:

- Utvecklingen av det svenska vardagsspråket förutsätter rika möjligheter till språklig interaktion med kamrater som har nått längre i svenska

Studie- och yrkesvägledare och elevhälsan spelar en central roll på gymnasiet för att eleverna ska kunna nå skolframgång och bli anställningsbara.

Alla gymnasieskolor har inte studie- och yrkesvägledare som kan möta IM-elevernas behov

Alla skolor har inte en Elevhälsan som stöttar eleverna mot uppsatta mål utan ibland agerar de bara som rådgivare till lärare och mentorer

Mina senaste publikationer:

Hugo, M. (2019). *Skolan som framgångsfaktor för placerade barn och ungdomar*. Artikel i den nätbaserade kursen: Samverkan kring barn och ungdomar som placeras inom ramen för samhällsvård. Specialpedagogiska skolmyndigheten.

Hugo, M., Hedegaard, J & Bjursell, C. (2019). *Folkhögskolan som inkluderande miljö för deltagare med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar*. Encellrapport 1:2019. Nomen förlag/Books on demand.

Hedegaard, J. & Hugo, M. (2018). Functional workplaces for people with disabilities in H. Ahl, I. Bergmo Prvulovic & K. Kilhammar (Eds.), *HR - Nordic perspectives* (p. 163–176). Oxford: Routledge.

Hugo, M. (2018). *Motivationsskapande undervisning och lärmiljö*. Artikel-Specialpedagogik-Grundskola. Modul: Specialpedagogik för lärande. Del 4. Skolverket.

Hedegaard, J & Hugo, M. (2017). Social dimensions of learning – The experience of young adult students with Asperger syndrome at a supported IT education. *Scandinavian Journal of Disability Research*. 19(3), 256-268.